

Akademik prof. dr. Mario Pleničar – devetdesetletnik

Vasja Mikuz

Po naravi zvedav, delaven, skromen, miren, odprt do vsakogar, požrtvovalen, včasih šaljiv, prilagodljiv, trmast, zelo vzdržljiv in pošten človek, takšen je jubilan Mario Pleničar. Ob tej priložnosti mu iskreno čestitamo za njegov visok jubilej in za vse, kar je storil na področju geoloških in paleontoloških znanosti.

Mario Pleničar je bil rojen v Ljubljani 5. avgusta 1924. Po končani osnovni šoli se je vpisal na klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer je maturiral v letu 1943. Po uspešno opravljeni maturi se je vpisal na študij kemije in geologije na Prirodoslovno-matematični fakulteti ljubljanske univerze. V letu 1949 se je zaposlil na Geološkem zavodu v Ljubljani, leta 1951 pa je diplomiral. V letih od 1952 do 1953 je delal kot naftni geolog v Lendavi. Po vrnitvi na Geološki zavod je leta 1958 postal vodja Oddelka za geološko kartiranje. Dve leti kasneje je obranil doktorsko disertacijo z naslovom Stratigrafski razvoj krednih plasti na južnem Primorskem in Notranjskem. Pri geoloških raziskavah v Alžiriji je sodeloval v letih 1963 in 1969. Leta 1970 se je zaposlil na Oddelku za montanistiko takratne Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, še istega leta je bil izvoljen za izrednega profesorja, leta 1976 za rednega profesorja na Univerzi v Ljubljani. V letu 1981 je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU, upokojil se je 1. junija 1984, leta 1991 pa je bil izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ob pregledu Pleničarjeve bibliografije in delnem poznanju le-te lahko sklenemo, da je bilo jubilarntovo znanstvenoraziskovalno in strokovno delo usmerjeno nekako v pet povezljivih področij ali projektov. Prvo je bilo geološko kartiranje, drugo iskanje primernih geoloških struktur z zalogami ogljikovodikov ali njihovo podzemno skladiščenje, tretje je bilo raziskovanje krednih rudistnih školjk, četrti projekt je monografija o geologiji Slovenije in peto njegovo področje je pedagoško delo, kjer je lahko vsa

pridobljena znanja povezoval in jih posredoval študentom geologije in rudarstva ter drugim ljubiteljem naravoslovja.

V najtežjem in najpomembnejšem obdobju 1949–1970, ko je bil Mario Pleničar zaposlen na Geološkem zavodu, je v začetkih deloval kot kartirajoči geolog, kasneje pa tudi kot koordinator pri delu terenskih in laboratorijskih ekip, ki so sodelovale pri terenskem geološkem kartiranju in izdelavi Osnovne geološke karte SFRJ pod uredništvom Zveznega geološkega zavoda v Beogradu. V načrtu je bila izdelava 23 listov za Slovenijo v merilu 1 : 100 000, vsak celoten list je imel 16 listov v merilu 1 : 25 000. To je bil največji in najdražji geološki projekt v takratni Jugoslaviji. V sodelovanju s slovenskimi in hrvaškimi geologi je Mario Pleničar soavtor ali avtor petih listov: Postojna, Goričko, Trst, Ilirska Bistrica in Novo mesto. Skupna površina omenjenih petih listov zavzema okrog 5 000 km², kar je četrtnina ozemlja Slovenije. Takšno površino prehoditi in pregledati, poiskati primerne vzorce kamnin, fosilov, mineralov, opazovati geološke strukture, tektoniko in geomorfologijo, vzporedno pa izrisovati terensko geološko karto v merilu 1 : 25 000 vsekakor ni bil »mačji kašelj«. Navedeni listi Osnovne geološke karte in njihovi tolmači so izhajali v letih od 1967 do 1977.

V obdobju izdelave geoloških kart je M. Pleničar za krajši čas odšel raziskovat in ugotavljat potencialna ležišča ogljikovodikov v Prekmurju. V širši okolici Lendave so že bila prva in takrat edina naftno-plinska polja v Jugoslaviji. Takratna gospodarska politika je stremela za čim manjšo odvisnostjo od energentov iz tujine in drugih mineralnih surovin ter iskanjem novih zalog. Geološka struktura naftnega polja pri Lendavi ni omogočala večjih zalog nafte in plina, zato so se kasneje tam raziskave preusmerile v iskanje podzemnih naravnih skladišč za zemeljski plin, ki so ga uvažali iz Sovjetske zve-

ze. Pleničar je leta 1980 z Matijo Drovenikom in Francem Drovenikom sodeloval tudi pri izdaji obsežnega in pomembnega dela Nastanek rudišč v Sloveniji.

Poleg že omenjenih aktivnosti Maria Pleničarja moramo nekaj vrstic posvetiti tudi njegovemu paleontološkemu raziskovalnemu delu. Večina se je ukvarjal z raziskavami rudistnih školjk. Prvi poljudni članek o rudistih je Mario napisal že leta 1954 v reviji Proteus, prvi znanstveni članek pa leta 1963 v akademskih Razpravah. O rudistih je napisal veliko študij, ki jih je objavljaval v domačih in tujih revijah. Leta 2005 je izšla monografija ali, kot jo je sam poimenoval, »atlas o rudistih« z naslovom Zgornjekredni rudisti v Sloveniji, v kateri je združil podatke o rudistih iz 64 nahajališč v Sloveniji in jih tudi stratigrafsko in okoljsko opredelil.

V času njegovih učiteljskih in pedagoških obveznosti je Mario Pleničar predaval vsebine predmetov Fizikalna geologija, Geološko kartiranje, Osnove geologije in Biostratigrafija kenozoika. Za osnove geologije je leta 1981 izdal učbenik, za vse druge predmete je pripravil zelo dobre in obsežne tipkopise. Bil je mentor številnim seminaristom in diplomantom.

V vseh službenih in upokojenskih letih je Mario Pleničar sodeloval s številnimi slovenskimi geologi in jih spodbujal pri pisanju vsebin in nastajanju knjige, ki bi združevala vse geološke panoge. Tako je v letu 2009 izpod peres številnih avtorjev in sodelavcev ter pod uredniško taktirko Maria Pleničarja, Bojana Ogorelca in Matevža Novaka izšla obsežna monografija z naslovom Geologija Slovenije. Tako je akademik Mario Pleničar prišel do zadnjega nadvse želenega znanstvenoraziskovalnega cilja.

Kot znanstvenik, raziskovalec in profesor se je Mario Pleničar aktivno udeleževal številnih simpozijev, kongresov doma in na tujem. Bil je član številnih komisij, programskih svetov, domačih in tujih znanstvenih odborov, imel je številne vodilne predsedniške in predstojniške funkcije. Še vedno je član nekaterih društev in uredniških odborov strokovnih revij.

Za svoja pomembnejša dela je Mario Pleničar leta 1961 prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča, leta 1976 je bil odlikovan z redom dela s srebrnim vencem. Prvi je prejel Lipoldovo medaljo, ki jo podeljuje Geološki zavod Slovenije za življenjske dosežke na področju geologije. V letu 2005 je prejel visoko državno odlikovanje z zlatim redom za zasluge in za izjemno delo na področju naravoslovnih znanosti.